

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертаційну роботу подану
на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю «073 Менеджмент»,
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
ІВАНОВА Миколи Євгеновича на тему
«Організаційно-економічне забезпечення системи управління проєктними
ризиками в ІТ-компаніях»

1. Актуальність теми дослідження

Невизначеність та мінливість сучасного економічного середовища, якому притаманні високий динамізм і низька передбачуваність, обумовлюють те, що рівень ризикованості проєктної діяльності суттєво підвищується. Необхідність мінімізації ризиків та підвищення ризикової стійкості ІТ-компаній набуває особливого значення та обумовлює зростання наукового інтересу до проблематики ризик-менеджменту. Проєктним командам необхідно чітко розуміти природу та наслідки потенційних ризиків, причини виникнення та методи впливу на кожен з них. Актуальність проблематики ризик-менеджменту підвищується з урахуванням військового стану в Україні. Комплексність і складність цього поняття зумовлює актуальність вибору теми дослідження Іванова Миколи Євгеновича «Організаційно-економічне забезпечення системи управління проєктними ризиками в ІТ-компаніях».

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України за науково-дослідними темами: «Теоретичні аспекти розпізнавання патологічних процесів в економіці України» (ДР № 0017U006324), в якій здобувачем проаналізовано генезис теорій кризового розвитку економіки в контексті формування ризиків інноваційної діяльності (підрозділ 2.2); «Теоретико-методологічне обґрунтування шляхів виходу України з «пастки відсталості»» (ДР № 0121U110481), в якій дисертантом було проведено

аналіз методичних підходів до оцінювання соціально-економічного розвитку країни (підрозділ 5.1); «Формування механізму вирішення проблемних ситуацій у соціально-економічному розвитку регіону (на прикладі Харківської області)» (ДР № 0121U113503), в якій було здійснено дослідження виникнення ризиків проблемних ситуацій на підприємствах Харківської області, викликаних воєнною агресією РФ» (підрозділ 1.3), що підтверджує актуальність і цінність напрацювань здобувача.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна

Ознайомлення зі змістом дисертації та науковими працями здобувача дозволило визначити найбільш важливі положення, які найкраще характеризують наукову новизну.

Ступінь новизни «удосконалено» властива таким результатам:

- науково-методичний підхід до оцінки проєктних ризиків ІТ-компаній, що побудований на використанні комбінованого методу (передбачає поєднання експертного та статистичного методів), і містить п'ять послідовних взаємопов'язаних етапів: підготовку та проведення експертного опитування; обробку експертних оцінок; розрахунок імовірнісних характеристик проєктних ризиків; якісну оцінку проєктних ризиків; висновки та вибір проєкту. Також запропоновано використання експертами трьох обов'язкових блоків ризиків (організаційний, економічний, поведінковий), що дозволяє здійснити кількісну та якісну їх оцінку і пріоритезацію, а також ранжування проєктів та прийняття обґрунтованого рішення щодо вибору оптимального варіанту проєкту за критерієм ризику;

- організаційний підхід до формування команди проєкту, в основу якого покладено використання сукупності методичних підходів, які містять набір інструментів гнучкого управління проєктами і дають змогу командам структурувати роботу та управляти нею на основі цінностей, практик та принципів діяльності проєктної команди в сфері ІТ;

- концептуальний підхід до формування системи управління проєктними ризиками. Запропоновано синхронізацію всіх складових системи (елементів і процесів), яка містить мету, суб'єкти, об'єкти, засоби управлінського впливу, три основні функціональні підсистеми забезпечення (організаційну, економічну та поведінкову) та включає як обов'язкові етапи діагностику та моніторинг. Додані етапи управління проєктними ризиками, які дозволяють вдосконалювати внутрішні процеси та стимулювати розвиток позитивної корпоративної культури.

Ступінь новизни «отримали подальшого розвитку» властива таким результатам:

- класифікація характеристик видів ризиків. Додано специфічні ознаки, це дало можливість довести, що категорія «ризик» є складною та може стосуватися багатьох галузей знань, таких як економіка, юриспруденція, психологія;

- алгоритм управління ризиковою ситуацією. В основу покладено інформаційну базу управлінських рішень, як основу перетворення інформації про фактори і джерела в інформацію про рівні ймовірності здійснення умов невизначеності та ризику в процесі розробки та реалізації проєкту, а також діагностику ризиків, контроль та розробку рекомендацій. Це дозволяє підвищити ефективність системи управління проєктними ризиками в ІТ-компаніях.

Достовірність отриманих результатів доведена використанням ряду загальнонаукових та спеціальних методів наукового дослідження таких, як: в основу узагальнення теоретичних положень щодо організаційних особливостей системи управління проєктними ризиками в ІТ-компаніях покладено такі наукові методи пізнання, як групування, дедукція та абстракція; задля осмислення стану розвитку ІТ-сфери використано метод системного аналізу; для структуризації вихідних положень було використано системний підхід; морфологічний аналіз використано для уточнення сутності поняття «ризик»; системно-логічний аналіз застосовано для визначення

ознак, що характеризують ризики; під час дослідження було проведено економіко-статистичний та порівняльний аналіз; причинно-наслідковий аналіз використано для встановлення взаємозв'язків між складовими системи управління проєктними ризиками; графічний метод використаний для ілюстрації висновків, отриманих у результаті дослідження.

3. Оцінка відповідності змісту дисертації вимогам до кваліфікаційних праць

Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Розділи збалансовані за обсягами. Мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження узгоджені між собою, що забезпечує достовірність отриманих результатів і логічність викладення матеріалу. Дисертаційна робота має завершену логічну структуру, побудовану відповідно до поставлених і вирішених завдань, що дає змогу простежити авторський підхід до вирішення складного наукового завдання.

Вивчення матеріалів дисертації дозволяє зробити висновок, що наукові результати, отримані дисертантом, базуються на ґрунтовній та всебічній розробці наукового завдання, аналізі різних підходів до його вирішення, використанні великого масиву фахової літератури. Результати дослідження мають достатній ступінь обґрунтування завдяки використанню великого обсягу аналітичних і статистичних даних.

4. Теоретичне значення виконаної дисертаційної роботи

Теоретичне значення отриманих результатів полягає в концептуальному підході до формування системи управління проєктними ризиками, що передбачає синхронізацію всіх складових системи (елементів і процесів), яка містить мету, суб'єкти, об'єкти, засоби управлінського впливу, три основні функціональні підсистеми забезпечення (організаційну, економічну та поведінкову) та включає як обов'язкові етапи діагностику та моніторинг.

5. Практичне значення роботи

Практичне значення одержаних результатів полягає в запропонованому науково-методичному підході до оцінки проєктних ризиків ІТ-компаній, що дає значні економічні результати та пройшло випробовування практикою.

Практична цінність розробок підтверджується їх застосуванням у діяльності організацій що співпрацюють на ринку ІТ-послуг, в додатках до дисертації наведено довідку про використання результатів дослідження компанією ТОВ «АЕС ГРУП» та сертифікат Політехніки м. Лодзь.

6. Повнота викладу результатів дослідження у фахових та інших наукових виданнях

За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 13 наукових праць, з яких 1 стаття у науковому виданні, включеному до міжнародної наукометричної бази даних Scopus, 4 статті у наукових фахових виданнях України, 8 тез доповідей – у матеріалах конференцій. В публікаціях повно відображено сутність та наукову новизну результатів дисертації. Основні висновки, положення та результати дослідження оприлюднені і отримали позитивну оцінку на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Апробацію результатів дисертаційної роботи слід вважати достатньою. За кількістю, якістю та повнотою представлення здобутків дослідження публікації відповідають встановленим вимогам.

7. Відповідність тексту дисертації вимогам академічної доброчесності

Аналіз тексту дисертації та публікацій за темою дослідження свідчить про відсутність ознак порушення вимог академічної доброчесності. В дисертаційній роботі і публікаціях наявні посилання на використані джерела інформації, а також надана повна достовірна інформація про результати наукової діяльності, використання існуючих методів досліджень і джерел інформації. В дисертаційній роботі не виявлено ознак академічного плагіату.

8. Дискусійні положення та зауваження

В цілому, позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, доцільним буде зауважити на наявність певних недоліків та дискусійних моментів, що полягають у наступному:

1. У ієрархічній структурі ризиків для ІТ-компаній (с. 52), що представлена дисертантом, не зрозуміло, що складає основу, а що вершину ієрархії.

2. У роботі пропонується розраховувати точку беззбитковості (с. 61), тобто критичний обсяг, як співвідношення постійних витрат до різниці між ціною та змінними витратами. Проте, потребує пояснення як бути, якщо одночасно реалізуються декілька проєктів за умови спільних постійних витрат?

3. Потребує на пояснення визначення межі між елементами матриці чутливості (с. 70-71), що запропонована у роботі.

4. Потребує уточнення, чи є на думку дисертанта відмінність між управлінням ризиком та управлінням ризиковою ситуацією в ІТ-компанії?

5. Схему основних особливостей реалізації методики Scrum в ІТ-проєктах доцільно було розмістити у часовому просторі.

6. Слід було б звернути увагу на зв'язки між основними проблемами та ризиками, що виникають у процесі реалізації проєкту в ІТ-секторі.

Втім, вказані вище дискусійні положення і зауваження не зменшують вагомості результатів дослідження та загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

9. Загальний висновок

Дисертаційна робота Іванова Миколи Євгеновича на тему «Організаційно-економічне забезпечення системи управління проєктними ризиками в ІТ-компаніях» є самостійним та завершеним дослідженням, яке має наукову новизну та практичне значення.

За змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

Дисертаційна робота відповідає спеціальності «073 Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Зазначене дозволяє зробити висновок, що Іванов Микола Євгенович, автор дисертаційної роботи на тему: «Організаційно-економічне забезпечення системи управління проектними ризиками в ІТ-компаніях» заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю «073 Менеджмент» у галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Офіційний опонент

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри підприємництва та
туристичної діяльності
Ізмаїльського державного
гуманітарного університету

Віктор КОВАЛЬ